

EESTI KEELE AINEKAVA 1.-9. KLASS

1. Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus

Põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväarikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassini, kirjandust 5.–9. klassini.

Eesti keele ja kirjanduse nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Eesti – 19 nädalatundi

II kooliaste

Eesti keel – 11 nädalatundi

Kirjandus – 4 nädalatundi

III kooliaste

Eesti keel – 6 nädalatundi

Kirjandus – 6 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti/vene keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi.

1.–4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silma ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted.

Kunstiaainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine.

1.5.2. Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloom.

Läbivate teemade „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**” ning „**Tervis ja ohutus**” käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks

Läbiva teema „**Teabekeskkond**” käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

2. Eesti keel

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järelalus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid
- 9) suhtub tolerantselt eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igapäevaste neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga.

1.–4. klassis on eesti keel integreeritud õppeaine, mis taotleb nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi.

I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1. peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist;
2. on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
3. tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
4. teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
5. oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
6. suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
7. käitub loodust hoidvalt;
8. oskab lihtsat plaani, tabelit lugeda;
9. oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;

10. austab oma kodupaika, kodumaad;
 11. oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest ;

12. hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve.

Hindamine

Hindamise eesmärgiks on õpilaste arengu ja õppimise tulemuslikkuse kohta tagasiside ehk informatsiooni saamine, et vastavalt sellele planeerida edasine õpetustegevus. Hindamine on võimalikult õpilasekeskne ja/või õpilasest lähtuv ning seda mõistetakse kui järjepidevat ja loomulikku õppeprotsessi kuuluvat tegevust.

Hindamine rõhutab õpilase tugevusi: mida ta teab, mida ta teha oskab ja kuidas ta õppijana areneb. Hindamisse tuleks kaasata (vähemalt aeg-ajalt või teatud perioodil) kõik protsessis osalejad ja selle tulemuslikkusest huvitatud osapooled: õpetaja, õpilane ise ja vanemad. Hindamine lähtub kooli õppekava üldosas olevast hindamiskorraldusest. 1.-3. klassini kasutatakse kujundava hindamise põhimõtteid.

Hindamine 5.-9. klass

Hinne kujuneb omandatud teadmiste ja oskuste taseme põhjal ning lähtub riiklikust ja kooli hindamisjuhendist.

<i>Õpitulemuse sõnaline hinnang</i>	<i>Õpitulemus protsentuaalselt</i>	<i>Hinne</i>
Õpitulemus vastab täiel määral õppekava nõuetele.	96%-100%	A / „5+“ suurepärane)
Õpitulemus vastab õppekava nõuetele, kuid esineb väheseid ebatäpsusi.	90%-95%	B / „5“ (väga hea)
Õpitulemus vastab õppekava nõuetele, kuid esineb väheseid puudusi ja vigu.	70% – 89%	C / „4“ (hea)
Õpitulemus vastab üldjoontes õppekava nõuetele, esineb põhimõttelisi puudusi ja vigu.	60%-69%	D / „3+“ (rahuldav)
Õpitulemus vastab miinimumnõuetele.	50%-59%	E / „3“ (kasin)
Õpitulemused ei vasta miinimumnõuetele.	1% - 49%	F / „2“ (puudulik)

- Õigeaegselt esitamata / tegemata töö eest pannakse „0“.
- Kui nõutav suuline või kirjalik töö on jäänud kokkulepitud ajal (ajaks) tegemata (esitamata), tuleb see järele teha (esitada) hiljemalt 10 päeva jooksul.

Õpilasel on õigus individuaalsele lisaõppele (selgitustele) konsultatsioonis või muul õpetajaga kokku lepitud ajal.

Trimestri- / kursusehinde kujunemine

Kuna hindeliste tööde maht on erinev, siis on ka nende eest saadavad hinded erineva kaaluga.

Hinde kujunemise aluseks on:

Hinde kujunemise aluseks on

<i>Hindelise töö liik</i>	<i>Osakaal</i>
Arvestuslikud tööd (kontrolltöö, test, referaat, projektiülesanne, uurimustöö, loetud raamatu / raamatute tutvustamine	50%
Protsessihinded (tunni töö, tunnikontroll, kirjalikud harjutustööd, suuline eneseväljendus, kodune töö, grupitöö, esitlus)	30%
Kodu- ja tunnitööde vihik, töövihik. Õpimapi koostamine ja analüüs	20%

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
2. tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
3. omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
4. arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
5. õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
6. õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
7. arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
8. harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

1. klass	
1. klassi lõpetaja õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
<p>Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)</p> <ul style="list-style-type: none"> eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu; teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, esitab luuletust peast; 	<p>Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u> Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Häälde harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>

<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...); 	<p>Lugemine</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>
<p>Kirjutamine</p>	<p>Kirjutamine</p>

- kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutata- takse ning sõnas õigesti seostatakse;
- kirjutab tahvlilt ära;
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab näidise järgi kutse;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- kirjutab omasõnade algusesse *k*, *p*, *t*;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

Kirjatehnika

Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (*k*, *p*, *t*) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri – *d* ja *-vad* (mitmus) ning *-b* (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

2. klass	
2. klassi lõpetaja õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
<p>Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; • kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; • koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; • kasutab kõnes terviklauseid; • teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; • väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; • koostab õpetaja abil jutu 	<p>Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u> Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p><u>Kõnelemine</u> Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.</p>

<p>pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast; 	<p>Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeoleoluga luuletuste (aastajaad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; • mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; • tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • on lugenud mõnda lasteraamatut, 	<p>Lugemine</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmikas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p>

<p>nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;</p>	<p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>
<p>Kirjutamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvliilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; • kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja 	<p>Kirjutamine</p> <p><u>Kirjatehnika</u> Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloome</u> Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. <i>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</i></p> <p><u>Õigekeelsus</u> Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; <i>k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</i> Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlause</p>

<p>lõpetab punkti või küsimärgiga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; • kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?); • kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena). 	<p>kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul. Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.</p> <p>Sõnade lõpu õigekiri <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida teete?), <i>-sse</i> (kellesse? millesse?), <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>
---	---

3. klass	
3. klassi lõpetaja õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
<p>Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; 	<p>Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u> Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja</p>

<ul style="list-style-type: none"> • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; • vaatab sihivõrre, kirjeldab eesmärgivõrre nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnakeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu; • esitab luuletust peast; 	<p>juhtnõõrre kuulamine, nende järgi toimimine.</p> <p>Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.</p> <p>Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p><u>Kõnelemine</u></p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
<p>Lugemine</p>	<p>Lugemine</p>

<ul style="list-style-type: none"> • loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; • teab nimetada mõnd lastekirjanikku. 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>
Kirjutamine	Kirjutamine

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;

Kirjatehnika

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning *sse*-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavara: lähedase ja vastandtähenäendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- koostab kutse, õnnitluse, teate, e- kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel.

Tekstiloome

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.

Sündmusest ja loomast kirjutamine.

Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Kirja kirjutamine.

Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Hindamine

I kooliastmes ei kasutata tähelist hindamist.

Kujundava hindamise ümbertõlgendamiseks numbriliseks kasutatakse järgmisi märksõnu.

▪ Hindele “5” (A, B) vastavad järgmised hinnangud: **väga tubli, väga hästi, kiitus**, ja nendega hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi *õpitulemus*), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust maksimaalse hinnanguga, kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust. Lisaks hinnatakse õpilaste esinemisjulgust, tunnis kaasa töötamise aktiivsust ja loovust.

▪ Hindele “4”(C) vastavad hinnangud **hästi, tubli, hea**, millega hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hinnanguga hea, tubli, hästi, kui õpilane on saanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

▪ Hindele “3” (D, E) vastavad hinnangud **ole hoolsam, püüa paremini, saad paremini** ning nendega hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hinnanguga ole hoolsam, kui õpilane on saanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Samad hinnangud kehtivad ka puuduliku või nõrga hinde korral.

Eesti keele ainetunnis hinnatakse

- suulist keelekasutust
- kõnelemisoskust
- lugemist
- kirjutamist(õigekiri, grammatika)
- kirjatehnika

2.3. II kooliaste

2.3.1. Taotletavad pädevused II kooliastmes

Teise kooliastme lõpus õpilane:

hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest; oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest; väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida; oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;

oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel.

2.3.2. Terviklikult käsitletavat teosed II kooliastmes

Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis”, Andrus Kivirähk „Sirli, Siim ja saladused”, Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar”, Jaan Kross „Mardileib”, Oskar Luts „Kapsapea”, Jaan Rannap „Viimane valgesulg”, Eno Raud „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõök”; Erich Kästner „Veel üks Lotte”, James Krüss „Timm Thaler ehk Müüdüd naer”, Astrid Lindgren „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”, Alan Marshall „Ma suudan hüpata üle lompide”, Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid”, Christine Nöstlinger „Vahetuslaps”, Joanne Kathleen Rowling „Harry Potter ja tarkade kivi”, John Ronald Reuel Tolkien „Käabik”, Mark Twain „Tom Sawyeri seiklused”; vähemalt üks uudisproosa teos omal valikul; üks vabalt valitud luulekogu.

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitleluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

4. klass	
4. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU JA –TEGEVUS
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; annab lühidalt edasi kuuldu sisu; väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes; esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; esitab peast luuletuse või rolliteksti;</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Hääliku pikkuste eristamine. Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja aramus.</p> <p>Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.</p> <p>Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine). Dialogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomii. Rollimäng. Erinevate strateegiade kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
Teksti vastuvõtt	Teksti vastuvõtt

loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
leiab teksti peamõtte;
kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
leiab tekstist vajalikku infot;
tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäanu, kirja;
on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust;

Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.

Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õpetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksisõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.

Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimivate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.

Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.

Tekstiliiikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri

Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.

<p>Tekstilooime</p> <p>jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest; kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; teeb oma tekstiga tööd;</p>	<p>Tekstilooime</p> <p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.</p> <p>Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamusalugu).</p> <p>Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid; märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; pöörab tegusõnu olevikus; moodustab ainsust ja mitmuse, olevikku ja minevikku; poolitab sõnu (õpitud reeglite piires); kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui</p>	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.</p> <p>Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval (nt <i>jalgsi, kärbsed</i>). <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi). Tutvumine <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p>

<p>kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid; kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused; tunneb ära liitsõna; leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslase ja/või õpetaja abiga. kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).</p>	<p>Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.</p> <p>Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.</p> <p>Eakohase teksti eksimatu ärakiri tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Sünonüümid. Antonüümid. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p><u>Lauseõpetus</u> Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjovahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.</p>
<p>5. klass</p>	
<p>5. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED</p>	<p>ÕPPESISU JA -TEGEVUSED</p>

<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Valib juhendamise toel suhtluskanali; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi; valib juhendamise toel oma lugemisvara;</p>	<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus). Kuuldu konspekterimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>
<p>Tekstiloome</p> <p>jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);</p>	<p>Tekstiloome</p> <p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p>

	<p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p>tunneb eesti keele häälikusüsteemi, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.</p>	<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.</p>

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.

Lauseõpetus

Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.

<p>Teema KIRJANDUS 5. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:</p>
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos <u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u> Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasia-küsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p>	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u> koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; leiab lõigu kesksed mõtted; järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid</p>

<p>Teema KIRJANDUS 5. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:</p>
	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u> Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	<p>arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 5. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:</p>
	<p>algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus <u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u> Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 5. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:</p>
	<p>loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm <u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline.</p>	<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u> seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust;</p>
<p>Esitamine</p>	<p>Rollitekst Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p>	<p>esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 5. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:</p>
<p>Omalooming</p>	<p>Jutustamine, kirjeldamine Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelaserühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p>	<p>kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.</p>

2.3.6. Eesti keele ainekava VI klassile

Teema EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Sõnaliigid muutmisviisi järgi	Käändsõnad. Pöörsõnad. Ühend- ja väljendtegasõnad. Muutumatud sõnad.	oskab eristada käänd-, pöörd- ja muutumatuid sõnu;

EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Suuline suhtlus	Vestlus. Väitlus.	leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele; oskab kaaslast kuulata, püstitada probleeme ja põhjendada oma arvamust;
Kordamisteemad (6. klassi õpikus ei tooda reegleid)	Häälikud, häälikuühendid. Omadussõnade võrdlusastmed. Sünonüümid. Võõrsõnad. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. <i>f</i> -i ja <i>š</i> õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus. Sõnastike (s.h arvutisõnastike) kasutamine. <i>h</i> õigekiri	oskab rakendada kaashäälikuühendi põhireegleid; oskab kasutada omadussõnade keskvõrret ja <i>kõige</i> - ülivõrret; oskab leida sünonüüme ja neid tekstis korduste vältimiseks kasutada; teab või oskab vajadusel sõnastikust leida oma- ja võõrsõnade tähendust ja õigekirjutust; oskab õigesti kirjutada <i>h</i> -ga algavaid sõnu;

<p>Teema EESTI KEEL 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Sõnaliigid tähenduse järgi</p>	<p>Nimisõnad. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnad. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i>liitelised omadussõnad). Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.</p>	<p>tunneb tekstist ära nimi-, omadus-, arv-, ase- ning tegusõnad; oskab nimi-, omadus- ja arvsõna kokku- ja lahkukirjutust tüüpjuhtumeil; oskab märkida arvsõnu numbritega ja panna kirja kuupäeva;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Käänamine</p>	<p>Kolm esimest käänat: nimetav, omastav, osastav. Käändelõpp. Mitmuse tunnus. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. Sisekohakäänded: sisse-, sees- ja seestütlev. Lühike sisseütlev. Väliskohakäänded: alale-, alal- ja alaltütlev. Viis viimast käänat: saav, rajav, olev, ilmaütlev ja kaasäütlev. Paralleelvormid. Käänete tabel.</p>	<p>oskab õigesti kasutada käändevorme, ainsust ja mitmust;</p>
<p>Kordamisteema</p>	<p>Rõhuliidete –gi ja –ki lisamine.</p>	<p>oskab rõhuliiteid –gi ja –ki sõnadele õigesti lisada;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Erinevad stiilid</p>	<p>Släng. Piltlikud väljendid. Ametlikud kirjad, nende vormistamine. Seletuskiri. E-kiri. Lugejakiri.</p>	<p>oskab vastavalt olukorrale valida sobivat suhtlusstiili; peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust; kirjutab eesmärgipäraselt kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme;</p>
<p>Pööramine</p>	<p>ma-tegevusnimi. Tüvi. Kõneliigid: jaatav ja eitav. Ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Tegumod: isikuline ja umbisikuline.</p>	<p>oskab õigesti kasutada pöördvormi, ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku;</p>
<p>Kordamisteemad</p>	<p><i>g, b, d</i> s-i kõrval Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.</p>	<p>oskab sõna algvormi järgi kontrollida õigekirja teistes vormides; oskab kasutada üldkasutatavaid lühendeid;</p>

Teema EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Tekstiloome	Kirjandite liigid: kirjeldav, jutustav ja arutlev	oskab valida kirjutamiseks sobiva kirjandiliigi;
Lauseliikmed	Õeldis. Pöördeline vorm. Käändeline vorm. Alus. Aluseta laused. Sihitis. Sihilised ja sihitud tegusõnad.	oskab määrata öeldist, alust ja sihitist tüüpjuhtumel; oskab lausesse lisada tegijaid ja tegevusi väljendavaid sõnu;

<p>Teema EESTI KEEL 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Kordamisteemad</p>	<p>Homonüümid. Tegijanimed.</p> <p>Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.</p> <p>Vanasõnad.</p> <p>Uurimistöde ja referaatide koostamine ja vormistamine.</p>	<p>oskab tajuda sama kirjakuju sõnade erinevaid tähendusi; oskab tegijanimesid õigesti kirjutada;</p> <p>oskab kasutada õigesti suurt ja väikest algustähte;</p> <p>teab tuntumaid vanasõnu; oskab koguda materjali, püstitada eesmärgi, eristada olulist ebaolulisest, üldistada, vormistada tiitellehte, koostada sisukorda, kirjutada sissejuhatust ja kokkuvõtet, kasutada viitamist.</p>

<p>Teema EESTI KEEL 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Tekstiloome</p>	<p>Eeltöö teksti koostamisel: materjali kogumine, alustekst, tsitaat, kava, märksõnaskeem.</p>	<p>tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe; kasutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine; oskab kasutada alusteksti, teab selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid, oskab otsida lisateavet;</p>
<p>Lausete liigid</p>	<p>Lihtlause. Liitlause. Osalause. Sidesõnad. Siduvad sõnad. Koondlause. Korduvad lauseliikmed. Koondlause kirjavahemärgid: koma, koolon, mõttekriips, sidekriips. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.</p>	<p>oskab moodustada ja kirjavahemärgistada lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; oskab siduvaid sõnu õigesti lauses kasutada; oskab otsekõnet ja ütet kirjavahemärgistada;</p>

Teema EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Kordamisteemad	Poolitamine Lühiettekande koostamine, PowerPoint esitluse vormistamine.	oskab sõnu poolitada; oskab koostada ja esitada lühiettekannet, esitlust Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal.
Tekstiloome	Teksti jagamine lõikudeks. Taandrida. Lõik.	oskab jagada teksti lõikudeks, leida väidetele põhjendusi;

Teema EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Teksti vastuvõtt Meedia	Ajaleht. Uudislugu. Juhtlõik. Arvamuslugu. Arvustus. Intervjuu. Raadio. Televisioon. Internet. Reklaam. Kuulutus.	eristab olulisemaid ajakirjandusžanre, oskab kirjutada uudist, arvustust; tunneb raadio- ja telesaadete eripära, vorme ning liike, oskab eesmärgistatult kuulata/vaadata, teha oma sõnadega kokkuvõtet, koostada saatekava; suudab suhelda virtuaalkeskkonnas: teab eesmärgi, võimalusi, ohtusid (privaatse ja avaliku ala eristamine); oskab määratleda reklaami sõnumit, adreassaati.

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Kangelasi läbi aegade</p>	<p>Eepos. Regivärsiline rahvalaul. Algriim. Muinasjutt. Muistend. Katkend E. Raua eeposest „Kalevipoeg“. Ajalooline jutustus. Katkend E. Kippeli jutustusest „Meelis“. Teos. Teema. Katkendeid mõne teise rahva eeposest, nt läti rahvaeeposest „Karutapja“. Kuuldemäng. Dialoog. Tegelase iseloomustamine. Intervjuu. Uudis. Kuuldemängu lugemine (nt „Lend üle ookeani“) ja/või kuulamine. Vestlus meie aja kangelastest. Info mõne kangelase (nt Eesti esimese naislenduri Elvy Kalepi) kohta.</p>	<p>on lugenud läbi Eno Raua „Kalevipoja“; väärtustab kirjandust kui oma rahvus-kultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat; tunneb mõisteid „rahvalaul“, „algriim“, „muinasjutt“, „muistend“; tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ja tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi; koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; teab kuuldemängu tunnuseid; oskab kirjutada uudist, intervjuuerida;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Fotost ja fotokunstist</p>	<p>Ülevaade fotograafia ajaloost. Katkendid Tiia Toometi raamatust „Vanal ajal vanavanaemaga“ ja Peeter Toominga raamatust „Tähelepanu, pildistan! Eesti foto minevikust 1840-1940“. Kunstfoto. Ajakirjandusfoto. Dokumentaalfoto. Pildistamine rullfilmikaameraga: D. Normet „Vanem vend“ Digifoto.</p>	<p>oskab kirjutada pildiallkirju; oskab jutustada piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal.</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Lugemispalad eri aegadest</p>	<p>Jutustus. Sündmus. Minajutustaja.</p> <p>Koomika. Näitetekstid: E. Laidsaar „Kapten Tuks“, O. Saar „Minu Miku“, Y. Jylhä „Idas põleb“, H. Rammo „Mängusõdalased“, või L. Tungal „Vampiir ja pioneer“ jt.</p> <p>Riim. Rütm. Sümbol. Näiteluuletusteks sobivad H. Käo „Minevik ja tulevik“, L. Hainsalu „Olevik“ jt.</p>	<p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;</p> <p>oskab küsimustele vastata tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast;</p> <p>oskab teksti kavastada, sõnastada kavapunkte küsi- ja väitlausetena;</p> <p>oskab järjestada teksti põhjal sündmused, määrata nende toimumise aja ja koha; oskab kirjutada jutustavat kirjandit; oskab esitada peast luuletuse, lühikese proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Laste maailm</p>	<p>Kirjeldamine, kirjeldus. Tekstinäide näiteks O. Pancu-Iasi „Vihm ja midagi ilusat“. Võrdlus. Kõnekäänd. Tekstinäide R. Kudu raamatust „Pöörane reis“. Oma lemmikspordiala tutvustamine klassikaaslastele. Väitlus. Ühe noorsooromaani põhjalikum analüüs. Tekstinäide H. Hõu raamatust „Pea suu“. Suuline kõne. Släng. Minajutustus. Sõnaraamatu kasutamine. Näitetekstiks sobib S. Pälsi „Nagu see viks poiss olemine nüüd mõni ilmatu suur kunst oleks“. Raamat ja filmistsenaarium. Näitetekstiks sobib A. Toikka, A. Mägi „Ruudi“. Reklaamplakat või tutvustus.</p>	<p>oskab kirjeldada, kasutada sünonüüme; tunneb mõisteid „võrdlus“, „kõnekäänd“, „epiteet“, oskab neid tekstist leida, seletada; oskab koostada lühiettekannet ja PowerPoint esitlust; oskab arutleda kirjandusliku teksti põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste ja nende probleemide üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; oskab eristada argikeelt ametlikust keelest; oskab leida ja vältida sõnakordusi; oskab kasutada sõnade tähenduste leidmiseks sõnaraamatut; oskab võrrelda raamatut ja filmi; oskab oma filmi tutvustada;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Teekond tundmatusse</p>	<p>Kujutluspilt. Teadus- ja tehnikaleiutised. Kasutusjuhend. Näitetekstideks sobivad katkendid V. Obrutsevi raamatust „Plutoonia“ ja J. Verne`i raamatutest. Õpilane loeb läbi ühe J. Verne`i raamatu. Ulme. Näitetekstideks sobivad A. S. Magnasoni „Oli kord sinine planeet“, K. Kanguri „Sinine täht“ jt. Ulmeloo kirjutamine, jälgides protsesskirjutamise etappe. Kirja ja ümbriku vormistamine. Kiri tulevikuinimestele või kodustele teiselt planeedilt.</p>	<p>oskab koostada mõne eseme, mängu vmt kasutusjuhendit; oskab kirjeldada loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsida nende omavahelisi suhteid, hinnata nende käitumist, lähtudes üldtunnustaud moraalinormidest, võrrelda iseennast mõne tegelasega; oskab mõtestada luuletuse tähendust iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; oskab kirjeldada esemeid, olendeid, inimesi, tegevuskohti, loodust, tundeid, väljendada oma suhtumist kirjeldatavasse; oskab vormistada kirja, ümbrikku;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Märgist täenduseni</p>	<p>Piltkiri. Pasigraafia. Piktograafiline ehk piltluuletus. Vilekeel. Trummide keel. Telegraafikeel. Elektrooniline suhtlemine. Näitetekstideks sobivad katkend E. Colferi jutustusest „Artemis Fowl“, H. Palametsa tekst „Kaasaegne piltkiri“, J.Dmitrijevi „Sõnad ja tunded“ jt. Teema.</p> <p>Väide. Väite põhjendamine. Järeldus. Näitetekstiks sobib I.Gilberti „Viies tammepuu“.</p> <p>Palindroom. A. Itskok „Ajaloosoolaja“, A.Põldmäe „Kurjalt kõlblik“ vm.</p>	<p>suudab suhelda virtuaalkeskkonnas: teab eesmäärke, võimalusi, ohtusid (privaatse ja avaliku ala eristamine); oskab eesmärgipäraselt kirjutada e-kirju;</p> <p>oskab probleeme püstitada, arvamust avaldada, põhjendada paaris- või rühmatöö käigus, kaaslast parandada, täiendada, arvamust tagasi võtta. kaaslasega nõustuda;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Fantaasialood</p>	<p>Õpilane loeb läbi J. K.Rowlingu raamatu „Harry Potter ja tarkade kivi“. Fantaasialugu. Referaat. Näitetekstiks sobib katkend E.Nesbiti raamatust „Fööniks ja vaip“. Tegelane: pea- ja kõrvaltegelane. Tüüptegelane. Karakteristika. Vanasõna. Näitetekstiks sobib katkend F. H. Burnetti raamatust „Lugu prints Haldjajalast“ Mütoloogia. Fantaasiaolendid. Näitetekstiks sobib katkend C. Paolini raamatust „Päränd“.</p>	<p>oskab arutleda kirjandusliku tervikteksti põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; oskab kirjutada kokkuvõtet/referaati; oskab leida jutu tegelasi, neid iseloomustada; oskab leida tekstist vanasõnu ja neid oma sõnadega seletada; oskab kasutada tavalisi ja veebientsüklopeediaid, otsingumootoreid; oskab kirjutada fantaasialugu; tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 6. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:</p>
<p>Kriminaal- kirjandus</p>	<p>Detektiivjutt. Detektiivjutu tunnused. Kuulsamad detektiivkirjanikud. Näitetekstideks sobivad katkendid C. Keene`i sarjast „Nancy Drew“, L. Lilleste raamatutest, A. Lindgreni „Meisterdetektiiv Blomkvist“ jmt. Draamaatika. Näidendi ülesehitus. Kavalehe vormistamine.</p> <p>Näitetekstiks sobib katkend M. Ulmani näidendist „Kohkumatud lapsehoidjad“</p>	<p>oskab eristada fakti ja arvamust, teha vahet põhjusel ja järeldusel/tagajärjel; oskab kasutada detektiivjutu komponente oma detektiivloo kavandamisel/kirjutamisel; tunneb mõisteid dialoog, remark, oskab vormistada näidendi või kuuldemängu teksti;</p> <p>oskab eeskuju järgi vormistada kavalehte, kuulutust;</p>

Teema KIRJANDUS 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:
Kummalised ja kuulsad	Idee. Sõnum. Meedia mõju inimese mainele. Portreelugu. Näitetekstideks sobivad M.Fethi „Mõttekoguja“, H.Kão „Kuuurija“, J. Brzechwa „Pan Kleksi akadeemia“, E.Bornhöhe „Kuulsuse narrid“, K.Salu „Moenarr“, J.P. Lewise „viimne võimalus“, J.W.Goethe „Julgustus“ jmt.	oskab tõlgendada, analüüsida ja mõista teoses kujutatud lugu ja tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi; suudab aktsepteerida erinevaid seisukohti, mis kirjandusteost lugedes võivad tekkida;

2.4. III kooliaste

2.4.1. Taotletavad pädevused III kooliastmes

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;

tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;

on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;

on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;

suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;

on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;

suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;

mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

2.4.2. Terviklikult käsitletavat teosed III kooliastmes

Eduard Bornhöhe “Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimased päevad”, Oskar Luts „Kevade”, Sass Henno „Mina olin siin”, August Kitzberg „Libahunt”, Albert Kivikas „Nimed marmortahvil”, Andrus Kivirähk „Rehepapp”, Lydia Koidula „Säärane mulk”, Jaan Kross „Väike Vipper”, Diana Leesalu „Mängult on päriselt”, Helga Nõu „Kuu esõrm” vm noorsooromaan, Jüri Parijõgi „Teraspoiss”, Katrin Reimus „Haldjatants”, Anton Hansen Tammsaare „Kõrboja peremees”, Valev Uibopuu „Janu”, Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?” või „Mis teha, Ann?” või „Mis sinuga juhtus, Ann?”, Eduard Vilde „Pisuhänd”; Paulo Coelho „Alkeemik”, Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, William Golding „Kärbeste jumal”, George Orwell „Loomade farm”, Erich Maria Remarque „Läänerindel muutuseta”, Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints”, Jerome David Salinger „Kuristik rukkis”, üks Terry Pratchetti romaan omal valikul, üks Agatha Christie'i või Arthur Conan Doyle'i romaan omal valikul; üks reisikiri omal valikul; vähemalt üks uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu igal aastal.

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

2.4.3. Eesti keele ainekava VII klassile

Teema EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine.</p> <p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis.</p>	<p>oskab valida suhtluskanalit; peab asjalikku kirja- ja meilivahetust; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 7. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:</p>
<p>Teksti vastuvõtt</p>	<p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudisloo ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Tele- ja raadiosaated.</p>	<p>seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel;</p>

Teema EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:
Tekstiloome	Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudisloo pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus. Arvamusloo suuline ja kirjalik kommenteerimine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.	põhjendab ja avaldab viisakalt, asja-ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistab tekstid korrektselt;
Õigekeelsus ja keelehoole Üldteemad	Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara. Sõnadeta suhtlemine.	eristab kirjakeelt argikeelest; teab eesti keele murdeid; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;

<p>Teema EESTI KEEL 7. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Õigehääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ja õigehäälduse kontrollimine.</p>	<p>järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; teab eesti keele häälikusüsteemi;</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p><u>Sõnavaraõpetus</u> Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veaohtlikud paronüümid.</p>	<p>rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates; teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;</p>

Teema EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:
Õigekeelsus ja keelehoole	<u>Vormiõpetus ja õigekiri</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördvormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine. Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad. Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamine. Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad. Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.	teab eesti keele sõnaliike ja -vorme; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

2.4.4. Kirjanduse ainekava VII klassile

Teema KIRJANDUS 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:
Rahvaluulest	Rahvaluule olemus. Rahvalaulud. Rahvaluule kogumine. Rahvajutud. Muinasjutud rändavad. Rahvaluule väikeliigid.	väärtustab kirjandust kui oma rahvus-kultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat; meenutab rahvaluuležanre; tutvub tänapäeva rahvaluulega; õpib kuulama, kõnelema ja lühiettekannet koostama; kirjutab ja kannab ette kõne; tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ja tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;

<p>Teema KIRJANDUS 7. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:</p>
<p>Luulest</p>	<p>Luuletus kui peitepilt. Luule vorm. Luule stiilikujundeid. Luuležanrid.</p>	<p>tunneb luuležanre (haiku, ood, sonett, pastoraal, proosaluuletus, poeem, ballaad) ning vabavärsilist luulesüsteemi; oskab kirjutada loovtööd ja luulet; oskab luulet ilmekalt lugeda; oskab rühmas töötada; oskab kirjutada avaldust ja kujundada kuulutust;</p>
<p>Proosast</p>	<p>Romaan. Jutustus. Novell. Miniatuur. Reisikiri. Päevik. Elulugu. Mälestuskirjandus. Intervjuu. Resümee. Referaat. Teaduslik tekst. Murre. Släng.</p>	<p>tunneb proosažanre (romaan, jutustus, novell, miniatuur, reisikiri, päevik, elulugu, mälestuskirjandus); tunneb intervjuud, resümeed, referaati, teaduslikku teksti; oskab küsida ja kuulata; oskab kirjeldada ning kirjutada resümeed ja referaati; teab murretest ja slängist; oskab kasutada infoallikaid; oskab arutleda ja koostada mõistekaarti; oskab koostada intervjuud ja</p>

<p>Teema KIRJANDUS 7. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:</p>
<p>Draamast</p>	<p>Teatrilumm. Kuuldemäng. Telelavastus. Eesti teatri sünd. Dramatiseerimine.</p>	<p>tunneb teatrilaseid põhimõisteid ja teatri ajalugu; oskab kirjutada e-kirja ja teha kodulehekülge; oskab kirjutada retsensiooni; oskab kuulata ja kirjutada kuuldemängu.</p>
<p>Fotost</p>	<p>Fotod kõnelevad.</p>	<p>Tunneb fotokunsti ajalugu; Tunneb foto funktsioone; Kirjutab eri teemadel, lähtudes fotost; oskab kirjutada pildiallkirju; oskab minna pildi sisse, seda analüüsida; oskab jutustada piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal.</p>

<p>Teema KIRJANDUS 7. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:</p>
<p>Kunstist</p>	<p>Kunst on sõnum inimeselt inimesele.</p>	<p>oskab kirjutada pildiallkirju; oskab minna pildi sisse, seda analüüsida; oskab jutustada piltteksti (maal, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal.</p>
<p>Filmist</p>	<p>Film. Stsenarium. Filmiliikidest. Filmikunsti tulevikust.</p>	<p>tunneb filmikunsti ajalugu ja tulevikku; tunneb filmikunsti põhimõisteid; tunneb stsenaariumi etappe; oskab võrrelda raamatut ja filmi; oskab oma filmi tutvustada;</p>

2.4.3. Eesti keele ainekava VIII klassile

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Keel ja märgid	Keelemärgid. Keelemärgi kaks poolt: häälikute järjend ja tähendus. Võõrkeel. Allkeeled. Murded ja murrakud. Ekслиibris.	mõistab keelemärkide ja reeglite olulisust; oskab nimetada Eesti suuremaid murdealasid;
Keel ja suhtlusolukord Tekstilooime	Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorraga arvestamine. Suhtlemisel partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Päevikuvormis tekst.	peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi; käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid; oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet;

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Sõnaliigid muutmisviisi järgi. Käändsõna liigid ja osad.</p>	<p>Käändsõnad. Pöördõnad. Muutumatud sõnad. Nimisõnad. Omadussõnad. Arvsõnad. Asesõnad. Algvorm. Tüvi. Arv. Mitmuse tunnus. Käändelõpp.</p>	<p>oskab eristada käänd-, pöörd- ja muutumatuid sõnu; oskab määrata käändsõnade liike; oskab ära tunda käändsõna osad tüüpjuhtumel;</p>
<p>Kordamisteema</p>	<p>Rõhuliidete –gi ja –ki lisamine.</p>	<p>oskab rõhuliiteid –gi ja –ki sõnadele õigesti lisada;</p>
<p>Käänded ja käänetevahelised seosed</p>	<p>Käänded. A. omastava käände abil teiste käänete moodustamine. Teised käänetevahelised seosed. Käändsõna käände, arvu ja osade määramine.</p>	<p>oskab õiges järjekorras nimetada kõiki eesti keele käändeid, teab nende küsimesi ja käändelõppe; oskab määrata sõna käände ja arvu; oskab nimetada juhtkirjale iseloomulikke jooni;</p>

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
	Omadussõna. Võrdlusastmed: alg- kesk- ja ülivõrre, sh ka lühike ülivõrre. Kirjeldus.	oskab moodustada võrdlusastmeid, s.h ka lühikest ülivõrret; oskab võrdlusastmeid kasutada kirjeldamisel;
Tekstid koolis Erinevate kirjalike tööde koostamine ja vormistamine	Konspekt. Konspekterimine. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine. Sõnastike (ka veebisõnastike) kasutamine. Referaat	oskab kasutada õigesti üldtuntud lühendeid; oskab otsida sõnastikest abi; oskab koguda materjali, püstitada eesmärged, eristada olulist ebaolulisest, üldistada, vormistada tiitellehte, koostada sisukorda, kirjutada sissejuhatust ja kokkuvõtet, kasutada viitamist; teeb vahet tsiteerimisel ja refereerimisel;
Käändsõnade astmevaheldus	Astmevaheldus. Laadivaheldus. Vältevaheldus. Tugev ja nõrk aste.	oskab teha vahet astmevahelduslikel ja astmevahelduseta sõnadel; oskab määrata laadi- ja vältevaheldust tüüpjuhtumitel;

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Õigekeelsus- sõnaraamatu kasutamine	Algvorm. Sõnaartikkel. Tüüpsõna number.	oskab kontrollida õigekeelsussõnaraamatu abil sõna õigekirja, tähendust ja käänamist või pööramist; oskab kasutada ka teisi sõnaraamatuid, s.h ka veebisõnaraamatuid;
Veaohlikke käändsõnavorme Tekstiloome	Veaohlikud käändsõnavormid. Rööpvormid. Lugejakiri.	oskab õpitud keerukaid käändsõnavorme õigesti kasutada; teab lugejakirja kirjutamise eesmärgi; oskab märgata ja sõnastada probleeme, mis vajaksid laiemat arutelu;
Teadustekstid	Teaduskeel. Teadusartikkel. Uurimus. Uurimistöö kirjutamise etapid. Monograafia. Väitekiri.	oskab läbida kõik uurimistöö koostamise etapid; vormistab oma uurimistöö nõuetele vastavalt;
Aimekirjandus	Aimekirjandus. Aime-, teadus ja ilukirjandusliku teksti erinevused.	oskab eristada aime-, teadus- ja ilukirjanduslikku teksti;

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Käändsõnade tuletamine</p>	<p>Tuletamine. Liide. Tuletis. Nimisõnaliited. Omadussõnaliited. Liite õigekiri kaashäälikuühendis. Diskussioon, selle läbiviimise põhireeglid.</p>	<p>oskab liidete abil moodustada uusi sõnu; oskab liidete lisamisel rakendada kaashäälikuühendi põhireegleid; käsitleb koos rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid,; oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet;</p>
<p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine</p>	<p>Liitsõna. Põhisõna. Täiendsõna.</p>	<p>oskab õpitud reegleid kasutades kirjutada nimisõnad õigesti kokku või lahku;</p>
<p>Arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine</p>	<p>Arvsõnade õigekiri. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.</p>	<p>oskab õpitud reegleid kasutades kirjutada arvsõnad õigesti kokku või lahku;</p>

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine	Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (eriti <i>ne-</i> ja <i>line-</i> liitelised omadussõnad).	oskab õpitud reegleid kasutades kirjutada omadussõnad õigesti kokku või lahku;
Suuline ja kirjalik tekst	Kirjakeel. Kõnekeel. Släng. Murre.	oskab valida suhtlussituatsiooni sobiva stiili; teeb vahet kirja- ja kõnekeelele;
Kõne	Kõne ülesehitus, koostamine ja esitamine.	oskab koostada ja esitada kõnet;
Suur ja väike algustäht	Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid. Kohad ja ehitised. Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid. Riigid ja osariigid. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Ajaloosündmused. Üritused. Kaubad.	teeb vahet nimel ja nimetusel; oskab õpitu piires kasutada õigesti suurt ja väikest algustähte;

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Meediatekstid Tekstiloomed</p>	<p>Kordamine: uudis, portreelugu, arvustus, arvamislugu, juhtkiri, lugejakiri. Reportaaž. Reportaaži kirjutamine. Arutlus. Arutlev kirjand.</p>	<p>eristab olulisemaid ajakirjandusžanre, oskab kirjutada uudist, arvustust; oskab püstitada probleeme, leida poolt-ja vastuargumente, näiteid oma arvamuse ilmestamiseks, teha järeldusi; kasutab protsesskirjutamist: eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine; oskab kasutada alusteksti, teab selle edasiarenduse võtteid;</p>
<p>Pilt kui tekst ajakirjanduses</p>	<p>Tekstide illustreerimine fotode, piltide, karikatuuride, skeemide, graafikute, jooniste jms. Piltuudis.</p>	<p>oskab pilttekste ja teabegraafikat lugeda ja tõlgendada;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Lauseliikmed</p>	<p>Õeldis, ühend- ja väljendverbid. Sõnajärg. Alus, aluseta laused. Fraas. Sihitis, sihilised ja sihitud verbid. Määrus, selle alaliigid. Määruste kirjavahemärgistamine. Õeldistäide. Täiend. Lisand. Nende kirjavahemärgistamine.</p>	<p>oskab määrata lauseliikmeid, teab nende rolli lauses; kasutab õiget sõnajärge; oskab kirjavahemärgistada eri- ja samaliigilisi ning hõlmavaid määruseid; oskab kirjavahemärgistada täiendeid, ees- ja järellisandeid;</p>
<p>Tekstilooime</p>	<p>Artikkel noorsookirjanduse leksikoni. Seletus</p>	<p>leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis; oskab kirjutada ja õigesti vormistada seletust;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Ajakirjandus ja keel</p>	<p>Sõnalise väljenduse roll erinevates meediakanalites. Kvaliteetajakirjandus.</p>	<p>oskab hinnata ja väärtustada sõnalise väljenduse kvaliteeti erinevates meediakanalites;</p>
<p>Reklaam ja keel</p>	<p>Reklaam, selle eesmärgid, mõjutamisvahendid. Reklaami sihtgrupp. Reklaamide keelekasutus. Väitlus. Reklaamplakati kujundamine.</p>	<p>oskab kriitiliselt lugeda/kuulata/vaadata; teab peamisi keelelisi mõjutamisvõtteid; oskab kaitsta oma seisukohta, tuginedes nii oma arvamusele kui ka faktidele;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Lausete liigid</p>	<p>Lause. Lause suhtluseesmärgid. Väit-, küsi-käsk-, soov ja hüüdlause. Liht- ja liitlause. Koondlause, selle kirjavahemärgistamine. Otsekõne, saatelause, üte. Kaudkõne.</p>	<p>oskab liigitada laused suhtluseesmärgi ja ehituse järgi, oskab kirjavahemärgistada koondlauset; oskab kirjavahemärgistada otsekõnet, tunneb ära ütte; oskab otsekõnes teksti edastada kaudkõnes;</p>
<p>Veebitekstitid</p>	<p>Interneti ajaloost. Otsingumootorid. Kataloogid, alamkataloogid. Internetis leiduva info usaldusväarsus. Internetiturvalisus. E-kirja vormistamine sõltuvalt adressaadist.</p>	<p>püüab hinnata internetitekstide usaldusväarsust; oskab kasutada otsingumootoreid, leida vajalikku infot; oskab korrektselt vormistada e-kirja;</p>

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Liitlausete liigid	Rindlause. Osalause. Rinnastusseos. Rindlause kirjavahemärgid. Põimlause. Alistusseos. Kõrvallause lauseliikmena. Alistavad sidesõnad. Siduvad ase- või määrsõnad. Põimlause kirjavahemärgid.	oskab teha vahet rind- ja põimlause, neid õigesti kirjavahemärgistada;
Lauselühend	Verbita lauselühend. <i>nud-</i> ja <i>tud-</i> lauselühend. <i>des-</i> ja <i>mata-</i> lauselühend. Lauselühendite kirjavahemärgid. Lauselühendite kasutamine põhitegevusega samaaegse tegevuse korral.	tunneb ära lauselühendid; oskab lauselühendeid kirjavahemärgistada;
Pressikonverents	Pressikonverents	oskab anda omapoolse kriitilise hinnangu pressikonverentsil kuuldule;
Suhtlemine meediaga	Suhtlemisreeglid meediaga. Avalik, poolavalik ja privaatne ruum. Rollimäng	teab meediaga suhtlemise ohtusid; suudab eesmärgipäraselt suhelda virtuaalkeskkonnas: teab eesmärke, võimalusi, ohtusid (privaatse ja avaliku ala eristamine);

Teema EESTI KEEL 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Meediaetika	Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ja selle piirangud. Demagoogia.	teab meediaetika keskseid mõisteid;
Eesti kirjakeele ajalugu ja tänapäev	Eesti keele päritolu ja sugulased. Eesti keele areng läbi sajandite. Kuulsaid keelemehi. Keeleuuendus ja keelekorraldus. Keelemängud. Palindroomid. Anagrammid.	teab eesti keele päritolu ja lähemaid keelesugulasi; tunneb rõõmu keelemängudest.

2.4.4. Kirjanduse ainekava VIII klassile

Teema KIRJANDUS 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
EEPIKA	Kirjanduse põhižanrid: eepika, lüürika, dramaatika. Eepika põhitunnused ja žanrid.	oskab nimetada kirjanduse põhižanre; teab eepika põhitunnuseid, seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja romaani ning novelli olemust;
Romantism Tekstiloome Romantism	Romantismi mõiste, tunnused. Seiklusromaan, A. Dumas, V. Hugo. Novelli ülesehitus, süžee arenguetapid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, pööre, üllatav lõpplahendus ehk puänt. Armastusteemalised teosed, A. Puškin., Tegelase iseloomustamine: otsene ja kaudne iseloomustamine. Märksõnaskeem. J. F. Cooperi looming.	teab romantismi põhitunnuseid; tunneb novelli ülesehitust, oskab jaotada novelli süžee arenguetappideks; kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega tegelase iseloomustuse või miljöo kirjelduse; teeb vahet tsiteerimisel ja refereerimisel;

Teema KIRJANDUS 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
Romantism Tekstiloom	Ajalooline romaan, W. Scott. Tegevuskoht, -aeg. Kava koostamine. Sisu kokkuvõtte koostamine. Õudusjutt, E. A. Poe. Kirjeldamine. Looduskirjeldus.	oskab seostada ajaloosündmuse ja kirjandusteoses kujutatut, oskab leida teosest ajastule iseloomulikku ainet; eristab olulist ebaolulisest, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega miljö kirjelduse või õudusjutu;
Realism	Realismi mõiste, Ch. Dickens. Teose teema, peamine mõte ehk idee, probleem.	oskab oma sõnadega seletada mõistet „realism“; leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte;
Lugedes avastame iseennast Kõne	Kunstmuinasjutt, A. de Saint-Exupéry, O. Wilde. Alltekst. Allegooria. Sümbol. Kõne. Koostamine ja esitamine. Kaaslaste kõnede hindamine.	jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; esitab peast või märksõnadele, ideelausetele tuginedes loogiliselt üles ehitatud kõne;

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Ulmeromaan Tekstiloome</p>	<p>Ulmeromaan, T. Pratchett. Ulmejutu kirjutamine</p>	<p>kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega fantaasiarikka teksti;</p>
<p>Psühholoogiline romaan</p>	<p>Psühholoogiline romaan, A. Marshall, W. Golding „Kärbeste jumal“. Autobiograafiline teos. Rühmas töötamise oskuse arendamine.</p>	<p>kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; oskab koostööd teha;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Kriminaal- kirjandus Tekstiloome</p>	<p>Kriminaalkirjandus, A. Christie, A. C. Doyle. Kriminaalkirjanduse tunnused, kuulsamad kriminaalkirjanikud ja nende poolt loodud detektiivid. Detektiivjutu kavandamine ja kirjutamine. Kaasaegne detektiivkirjandus, M. Coleman jt. Interneti turvalisus. E-kirja kirjutamine.</p>	<p>oskab nimetada kriminaalkirjandusele iseloomulikke tunnuseid; oskab nimetada kuulsamaid detektiivkirjanikke ja nende poolt loodud tegalaskujusid/detektiive; vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; kasutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine; suudab suhelda virtuaalkeskkonnas: teab eesmärgi, võimalusi, ohtusid (privaatse ja avaliku ala eristamine);</p>

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Noorsoo- kirjandus Tekstiloome</p>	<p>Noorsooromaan, A. Vallik, K. Mazetti, S. Olsson ja A. Jacobsson. Väitlus. Arutlev kirjand.</p>	<p>arutleb teksti põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja;</p>
<p>Lühiettekanne</p>	<p>Kirjandusteose reklaam-tutvustus. PowerPoint esitluse koostamine, vormistamine ja selle abil esinemine.</p>	<p>tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>DRAMAATIKA Tekstiloo</p>	<p>Teater läbi aegade. Dramaatika põhiomadused. Näidendi kompositsioon. Dialoog. Monoloog. Remark. Tragöödia, A. Kitzberg. Komöödia, O. Luts. Situatsiooni-, karakteri- ja sõnakoomika. Draama, E. Nüganeni dramatiseering „Kolm musketäri“ . Dramatiseerimine. Proosateksti dramatiseerimine, lühinäidendi või stseenide lavastamine või rollimäng.</p>	<p>otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; oskab draamateksti esitada ositi;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>LÜÜRIKA</p>	<p>Lüüriline, eepiline ja lüroepiline luule. Luule tunnused: värss, rütm, salm, riim (paaris-, süli- ja ristriim). Kõnekujudid: epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine. Armastusluule, „Armastuse ülemlaul“ jt. Sonett, ballaad, värssromaan, piltluule, haiku jt. Luule ilmekas esitamine. Vanasõnad ja aforismid.</p>	<p>mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; oskab kirjeldada teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspilti; esitab peast luuleteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; selgitab õpitud vanasõnade kujundlikkust ja tähendust;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 8. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:</p>
<p>Müüt ja legend Tekstilooime</p>	<p>Müüt, loomislood, Vana Testament, antiikmütoloogia; eesti mütoloogia. Muinasjutt. Fr. R. Kreutzwald. Folkloor A. Kivirähi loomingus. Müüdi/muistendi kirjutamine. Legend. Müüdi ja legendi erinevused.</p>	<p>jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni; suudab jutustades muuta tegevuse aega ja kohta, lisada uusi tegelasi ja sündmusi ja/või erinevat liiki lõppe; oskab eri vaatepunktist jutustada, jutustades tsitaate kasutada, kokkuvõtlikult jutustada faabula ja/või süžee järgi; oskab seletada mõisteid „müüt“, „muistend“ ja „legend“;</p>
<p>MEEDIA</p>	<p>Meedia. Ajaleht. Uudis. Arvamuslugu. Portreelugu jt. Raadio. Reportaaž. Intervjuu jt. Televisioon. Vestlussaade. Telemäng. Sarifilm. Dokumentaalfilm jt.</p>	<p>eristab olulisemaid ajakirjandusžanre; oskab kirjutada uudist, arvustust, reportaaži, intervjueerida; tunneb raadio- ja telesaadete eripära, vorme ning liike, oskab eesmärgistatult kuulata/vaadata, teha oma sõnadega kokkuvõtet, koostada saatekava;</p>

Teema KIRJANDUS 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 8. klassi lõpetaja:
	Kirjanduse ettelugemise päev.	oskab leida huvipakkuvat kirjandust, jagada klassikaaslastele lugemissoovitusi, ilmekalt esineda.

2.4.5. Eesti keele ainekava IX klassile

Teema EESTI KEEL 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused
<p>Tekstiloomed</p> <p>Varem õpitu kordamine ja kinnistamine:</p> <p>1. referaat</p>	<p>Jutustav-arutlevate klassi- või kodukirjandite kirjutamine kogu õppeaasta vältel.</p> <p>Referaadi koostamine ja vormistamine.</p>	<p>9. klassi lõpetaja:</p> <p>kasutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine;</p> <p>oskab kirjutada alustekstist lähtuvalt;</p> <p>oskab koguda materjali, püstitada eesmärgid, eristada olulist ebaolulisest, üldistada, vormistada tiitellehte, koostada sisukorda, kirjutada sissejuhatust ja kokkuvõtet, kasutada viitamist;</p> <p>oskab tsiteerida ja refereerida;</p>

Teema EESTI KEEL 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
2.uurimistöö 3.lühiettekanne	Uurimistöö kavandamine, koostamine ja vormistamine. Lühiettekanne koostamine, vormistamine ja esitamine.	on kirjutanud vähemalt ühe uurimistöö, oskab uurimistööd nõuetele vastavalt vormistada; oskab koostada lühiettekanne, kasutada selle ilmestamiseks PowerPoint esitlust, oskab esineda;
Sõnamoodustus Tekstiloome	Sõnamoodustus: tuletamine, nulltuletus, eri tüvede liitmine, lühendamise. Nimisõnaliited. Teo- ja tegijanimed. Omadussõnaliited. Tegusõnaliited. Määrsõnaliited. Liitega sõnade õigekiri. Väitlus. Poolt- ja vastuargumendid. Arutleva kirjandi ülesehitus. Arutleva kirjandi kirjutamine.	teab sõnavara täiendamise võimalusi; teeb vahet liitmisel ja tuletamisel; järgib sõnadele liidete lisamisel õigekirja; oskab leida arutlustemat ja sõnastada seda isikliku kogemuse põhjal; kasutab arutluse põhiskeemi: väide, põhjendus, järeldus;

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Liitsõna- moodustus Tekstiloome</p>	<p>Liitsõna. Täiendsõna. Põhisõna. Kokku- ja lahkukirjutamine Ajurünnak. Kordamine: kirjandi eeltööst. Materjali kogumine. Märksõnaskeem. Kava. Kirjandi kirjutamine pärast põhjalikku eeltööd.</p>	<p>teab sõnavara rikastamise võimalusi; oskab kasutada kokku- ja lahkukirjutamise põhireegleid ja neile toetudes kirjuta sõnad õigesti kokku-või lahku; oskab koguda materjali, planeerida oma kirjutamist;</p>
<p>Murded</p>	<p>Kirjakeel. Ühiskeel. Murre. Murrak. Murdealad. Murdekirjandus. Klassisisene etlejate konkurss.</p>	<p>teab olulisemaid Eesti murdealasid; oskab kasutada murdesõnade tähenduste leidmiseks sõnaraamatuid; oskab õpitud murdeteksti ilmekalt lugeda;</p>

Teema EESTI KEEL 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused
Sõnade laenamine ja kunstlik moodustamine. Tekstiloo	Laensõnad. Võõrsõnad. Võõrsõnade tunnused. Tehissõnad. Ühekeelsed sõnaraamatud. Mitmekeelsed sõnaraamatud. Veebisõnastikud. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine.	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja: tunneb tekstist ära võõrsõnad; oskab sõnastike abil kontrollida sõnade õigekirja, tähendusi, käänamist või pööramist, leida sünonüüme, antonüüme; leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade konteksti- tähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid; oskab leida arutlusteema, oma teksti sobivalt pealkirjastada;

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Keele areng ja keelesugulased</p>	<p>Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega. Lühiülevaade eesti keele ajaloost ja arengust. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud.</p>	<p>oskab nimetada läänemeresoome keeli, teab meie lähemaid keelesugulasi; väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; omab ettekujutust meie keele arenguloost; oskab hinnata keele arengut soodustavaid ja piiravaid tegureid;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Erinevad stiilid. Tarbetekstide vormistamine</p>	<p>Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. Erinevad stiilid. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine nii käsitsi kui ka arvuti abil: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ja süstematiseerimine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p>	<p>oskab teksti keeleliselt toimetada: sõnastus- ja lausestusvigu parandada; oskab keeleteadmisi rakendada töös tekstidega; oskab keelekujundeid kasutada tekstiloomel, tunneb ära konteksti sobivad ja sobimatud kujundid; oskab tarbetekste koostada ja vormistada (elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus); oskab veebist teavet otsida, teabeallikaid ja infot kriitiliselt hinnata; oskab teavet talletada ja süstematiseerida; suudab sõnalist teksti seostada pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm); oskab pilttekste ja teabegraafikat lugeda ja tõlgendada;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Tekstiloome</p>	<p>Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.</p>	<p>oskab lõike järjestada; seob teksti tervikuks;</p>
<p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p>	<p>Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Konspekterimine. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p>	<p>oskab õpitu piires kirjutada muutumatu sõnu õigesti; oskab tsitaatsõnu õigesti tekstis märkida, teab võõrnimede vormimoodustuse põhimõtteid; oskab moodustada lühendeid ja neist aru saada, neid käämata; teab konspekterimise põhimõtteid; oskab sõnu sobivalt poolitada; suudab vajadusel kasutada keelekorrektorit;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p>	<p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p>	<p>loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi; loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ja arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; suudab asjalikult sekkuda avalikku diskussiooni meediakanalites, üritustel ja mujal; kommenteerib veebis asjakohaselt;</p>

<p>Teema EESTI KEEL 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Põhikooli kursuse kordamine</p>	<p>Täheortograafia. Sulghäälikute õigekirjutus. <i>h</i> õigekirjutus. <i>i</i> ja <i>j</i>-i õigekirjutus. Hääliku märkimine kirjas. Vöörsõnade ortograafia. Suur ja väike algustäht. Veaohlikke noomeni- ja verbivorme. Lausete kirjavahemärgistamine. Liht- ja liitlause. Koondlause. Rind- ja põimlause. Otse- ja kaudkõne. Lauselühendid. Stiilivead. Kokkuvõte kirjandiõpetusest: kirjeldus; jutustav kirjand; arutlev kirjand.</p>	<p>teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides.</p>

2.4.6. Kirjanduse ainekava IX klassile

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
Tekstiloome	Klassi- või kodukirjandite kirjutamine kogu õppeaasta vältel.	kasutab protsesskirjutamist: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine; oskab kirjutada alustekstist lähtuvalt; kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja;

<p>Teema KIRJANDUS 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Rahvaluule</p>	<p>Rahvaluule. Rahvalaulud. Regivärss. Algriim. Mõtteriiim. Värsimõõt. Lõppriimiline regilaul. Rahvajutud. Muinasjutt. Muistend. Pajatus. Naljand. Anekdoot. Lühivormid. Vanasõnad. Mõistatused. Kõnekäänud. Rahvaluule kogumine. Rahvaluule tänapäeval. Rahvakalendri tähtpäevad.</p>	<p>oskab oma sõnadega seletada mõisteid „regilaul“, „riimiline rahvalaul“, „muinasjutt“, „muistend“, „kõnekääänd“, „vanasõna“, „mõistatus“; oskab leida regilaulust algriimi näiteid; teab muinasjuttude ja muistendite alaliike; oskab jutustada teksti kompositsioonist lähtuvalt; oskab õpitud vanasõnu ja kõnekääände oma sõnadega seletada; teab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seonduvaid kombeid;</p>
<p>Tekstiloome</p>	<p>Muinasjutu või muistendi kirjutamine.</p>	<p>kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;</p>
<p>Eestlane õpib lugema ja kirjutama</p>	<p>Kroonika. Läti Henriku kroonika. B. Russowi Liivimaa kroonika.</p>	<p>oskab oma sõnadega seletada mõistet „kroonika“; tunneb ülevaatlilikult eesti keele ajalugu;</p>

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
	Esimesed eestikeelsed raamatud. Katekismus. Piibel. Kümme käsku. Piibel kui ütluste allikas. Väitlus.	teab eesti raamatuloo sünniaega; väärtustab Piiblit kui kirjanike, muusikute, kunstnike ammendamatu loomelähet; oskab eesmärgipäraselt arutleda;
	Esimesed eestikeelsed aabitsad. O. W. Masingu tegevus. Valm. Valmi ülesehitus.	teab õ - tähe saamisluugu; oskab seletada mõistet „valm“;
	K. J. Petersoni elu ja looming. Ood. Pastoraal. Emakeelepäev.	teab põhifakte K. J. Petersoni elust; oskab seletada mõisteid „ood“, „pastoraal“;
	Fr. R. Faehlmanni müütilised muistendid, „Koit ja Hämarik“.	oskab seletada mõistet „müüt“; oskab pöörata tähelepanu sõnakasutusele,

<p>Teema KIRJANDUS 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Eestlane saab eestlaseks Tekstiloome</p>	<p>Ärkamisaja olulisemad sündmused. J. V. Jannseni tegevusest. Esimene eesti laulupidu. Eesti hümn. C. R. Jakobsoni tegevusest, näitetekstid „Kooli Lugemise raamatust“, kolm isamaakõnet. Kõne koostamine ja esitamine. Kõnede analüüs ja hindamine.</p>	<p>mõistab ajaloosündmuste seotust kirjanduseluga; oskab seletada Jannseni rolli eesti kirjandusloos; teab peast Eesti hümn sõnu; oskab seletada Jakobsoni rolli eesti kirjandusloos; esitab peast või märksõnadele, ideelausetele tuginedes loogiliselt üles ehitatud kõne;</p>
	<p>Fr. R. Kreutzwaldi tegevusest. Eepos „Kalevipoeg“. „Eesti rahva ennemuistsed jutud“.</p>	<p>väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa; oskab seletada mõistet „eepos“, teab eepose „Kalevipoeg“ põhisündmusi;</p>
	<p>L. Koidula elu ja looming. Luuletused „Mu isamaa on minu arm!“ ja „Ema süda“. Ärkamisaegne luule. Romantism.</p>	<p>teab põhifakte L. Koidula elust, oskab nimetada tema luuletusi; oskab oma sõnadega seletada mõistet „romantism“;</p>

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
	E. Bornhöhe loomingust. Romantism. Ajalooline jutustus. Katkendeid jutustusest ja/või telelavastusest „Kuulsuse narrid“.	oskab kirjutada retsensiooni;
Eestlane saab oma riigi	Ülevaade 20. saj. I poole kirjanduselust. Rühmitusest „Siuru“.	mõistab ajaloosündmuste seotust kirjanduseluga;
	J. Liivi elu ja looming. Isamaa Liivi luules.	oskab võrrelda isamaa kujutamist L. Koidula ja J. Liivi luules;
Tekstloome	A. H. Tammsaare elu ja looming. „Kõrboja peremees“. Miniatuur. Kirjand kirjandusteose põhjal. Kirjanduslik stiil. Voolustiil, žanristiil, individuaalstiil.	teab põhifakte A. H. Tammsaare elust ja oskab nimetada tema teoseid; oskab kirjutada tegelaste karakteristikat, analüüsida nendevahelisi suhteid, tuua näiteid oma elukogemusest lähtudes; kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja;

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
	O. Lutsu elu ja looming. Följeton. Koomika.	teab põhifakte O. Lutsu elust ja oskab nimetada tema teoseid;
	Fr. Tuglase elust ja loomingust. Novell. Novelli tunnused, süžee arenguetapid. „Popi ja Huhuu“. Sümbol. Alltekst. Allegooria.	oskab seletada mõisteid „novell“, „sõlmitus“, „kulminatsioon“, „puänt“; oskab jaotada novelli süžee arenguetappideks;
	M. Underi elu ja looming. Sonett. Ballaad.	mõtestab luuletuste tähendusi iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; oskab oma sõnadega seletada mõisteid „ballaad“, „sonett“;
	E. Enno luule.	tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi;
	A. Gailiti loomingust. Katkendeid romaanist „Toomas Nipernaadi“.	oskab leida autori keelekasutuse omapära, kirjeldada teoste stiililist eripära;

<p>Teema KIRJANDUS 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Tekstiloome</p>	<p>E. Vilde loomingust. „Pisuhänd“. Komöödia. Tragöödia. Draama. Remark. Situatsiooni-, karakteri- ja sõnakoomika. Dramatiseerimine Realism. J. Sütiste „Rüblik“</p>	<p>oskab nimetada draamatika kolme põhižanrit, neid oma sõnadega seletada; oskab draamateksti esitada ositi; oskab proosa- või luuleteksti dramatiseerida; oskab oma sõnadega seletada mõistet „realism“;</p>
	<p>A. Kivikas „Nimed marmortahvlil“. E. Nüganen „Nimed marmortahvlil“.</p>	<p>väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa; kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, selgitab tegevusmotiive, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;</p>

<p>Teema KIRJANDUS 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Eestlane sõjas ja võõrvõimude all</p>	<p>Ülevaade eesti kirjanduselust 1940- 1988. Nõukogudeaegsele kirjandusele iseloomulikud jooned. J. Smuuli loomingust. „Muhu monoloogid“.</p>	<p>mõistab ajaloosündmuste seotust kirjanduseluga; oskab hinnata sõnavabaduse tähtsust; teab eesti keele murdeid, murdealade paiknemist kaardil;</p>
	<p>Väliseesti kirjandus, luulenäiteid K. Lepiku, K. Ristikivi, I. Laabani jt luulest. Kodueesti kirjandus, luulenäiteid B. Alveri, A. Alliksaare, P-E. Rummo, V. Luige, L. Tungla, J. Viidingu, D. Kareva jt luulest. Piltluuletus. Haiku.</p>	<p>mõtestab luuletuste tähendusi iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi; oskab määrata riimiskeemi (paaris-, süli-, rist- ja segariim, vabavärss); esitab peast luuleteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p>

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
	J. Krossi loomingust. Katkendeid romaanist „Kolme katku vahel“.	oskab seostada ajaloosündmuse ja kirjandusteoses kujutatut, oskab leida teosest ajastule iseloomulikku ainet; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
	Eesti keele sugulased. N. Baturin „Karu süda“. Katkendeid raamatust ja filmist.	väärtustab kirjandust kui eri rahvaste kultuuri tutvustajat; oskab nimetada eesti keele sugulasi;
	M. Undi tegevusest ja loomingust. Katkendeid „Hüvasti, kollane kass“ ja „Tere, kollane kass“.	oskab võrrelda, leida sarnasusi ja erinevusi;
	Sissevaateid J. Kruusvalli , M. Traadi , F. Jüssi jt loomingusse.	oskab luua kujutluspilte, neid epiteete, võrdlusi, metafoore ja isikustamisi kasutades kirjeldada; oskab kujundlikult kirjeldada fotodel nähtut;
Eestlane laulab ennast vabaks	Ülevaade eesti kirjanduselust 1980. ja 1990. aastatel.	mõistab ajaloosündmuste seotust kirjanduseluga;

<p>Teema KIRJANDUS 9. klass</p>	<p>Õppesisu ja mõisted</p>	<p>Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:</p>
<p>Tekstiloome</p>	<p>Teksti- ja luulenäiteid H. Runneli, J. Kaplinski, O. Arderi, P-E. Rummo, D. Kareva, K-M. Sinijärve, H. Relve, J. Rooste jt loomingust. Essee. Resümeed.</p>	<p>oskab eri vaatepunktist jutustada, jutustades tsitaate kasutada; suudab jutustades tegevuse aega ja kohta muuta, lisada uusi tegelasi ja sündmusi ja/või erinevat liiki lõppe; oskab eristada olulist ebaolulisest, teha kokkuvõtteid;</p>
	<p>Ülevaade paikkondlikult (Laagri, Nõmme) olulise kirjaniku elust ja loomingust (H. Mänd, L. Meri jt) elust ja loomingust.</p>	<p>kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sealhulgas sõnaraamatuid ja internetti;</p>
	<p>V. Luige elust ja loomingust.</p>	<p>oskab leida autori keelekasutuse omapära, kirjeldada teoste stiililist eripära;</p>
<p>Vabas riigis sündinud kirjasõna</p>	<p>Teksti- ja luulenäiteid M. Heinsaare, Wimbergi, K. Orlau, K. Keskküla, Contra, A. Nigovi, I. Hirve, Kauksi Ülle, M. Karusoo, K. Reimuse, Leo Kunnase jt loomingust.</p>	<p>julgeb oma arvamust avaldada, oskab omi mõtteid faktide ja näidetega tõestada, põhjendada; oskab loetut hinnata ja kirjutada retsensiooni;</p>

Teema KIRJANDUS 9. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 9. klassi lõpetaja:
	A. Kivirähi looming. Folkloor. „Rehepapp“	mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise; oskab tuua näiteid folkloori kasutamise kohta „Rehepapis“;
Esitamine	Raamatu reklaam-tutvustus	tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega;